

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Summula clarissimi iurisco[n]sultissimiq[ue] viri
Raymundi**

Raimundus <de Pennaforti>

Colonie, 4.III. 1502

VD16 R 168

De ritu figura [et] materia altaris

urn:nbn:de:hbz:466:1-31223

seruitio dei q̄ opponit accidia. ¶ Sexto d̄z eē sine fermēto. hoc ē sine aua-
ritudine q̄ feat supbia. ¶ H̄o accedēs d̄z esse sine supbia. ¶ Septimo hos-
tia nō d̄z eē falsa. sal em̄ de q̄nto plus comedif de tāto plus puocat sicim̄
et p̄ sal auaricia intelligit. q̄z q̄nto maḡ aliq̄s insistit auaricie tāto plus de-
siderat ei insistere. sicut q̄ hostia nō d̄z eē falsa. sic h̄o accedens ad mensam
dñi nō d̄z eē falsus. i. auar. s̄z d̄z torā mentē z cogitatōem erigere in deū.
¶ Itē q̄lis debeat eē oblata z q̄ d̄z reijci z spemi in p̄secratōem p̄z hoc in
metris subsequētib. vñ Spemif oblata duplex. de terra leuata. Fracta.
vel inflata. vel discolor. aut maculata. Per hos em̄ versus innuit q̄ sacer-
dos volēs p̄secrare d̄z respicere oblata ne sit duplex. i. due oblate p̄depen-
deant. nā talis oblata nō d̄z p̄secrari. etiā oblata p̄iecta ad terrā nō d̄z scie-
ter p̄secrari. etiā oblata fracta in circūferentia. nec inflata nec maculata sic
q̄ h̄z eleuatōes in superficiebus suis nec discolorata. Diceret q̄s. vtz in solo
pane triticeo z nō alio p̄ficiat corpus xp̄i. Ad hoc ridēt antiq̄ doctores
et sc̄ns Thomas z alij multi dicētes q̄ si q̄s in sacramēto vteret de pane
alteri⁹ grani de p̄tis granis tritici talis nō p̄secraret corpus xp̄i. sicut nec
p̄secraret sanguinē q̄ tantūmō haberet aquā in calice. q̄ sicut deficeret de
bita materia p̄ficiendi sanguinē xp̄i. sic etiā deficeret debita materia p̄fici-
endi corpus. Ratio pelusionis illoz doctoz est. q̄z xp̄s vt p̄z p̄ sc̄m̄ Joan-
nem p̄parauit se grano tritici. vñ de seip̄o loquēs ait. Granū tritici cadēs
in terrā nisi mortuū fuerit ip̄m solū manet. Qd̄ verbū tractās bt̄s Au-
gusti. sup̄ Johēm dr̄. Cū sine multa grana frugū nulli se p̄parauit xp̄s nisi
grano tritici. Un̄ mos ecclie cepit ortū de hoc solo grano p̄ficere. Dicatur
em̄ finalt q̄ p̄sultū est q̄ in p̄secrando corpus xp̄i sacerdos vtatur illo pane
quē multi doctores reputāt p̄uerti in corpus xp̄i dictis verbis p̄secratōis
ab ip̄o sacerdote. q̄z q̄ illo pane vtaf quē multi doctores nō reputāt p̄uer-
ti in corpus xp̄i. Diceret q̄s. an ex pane fermētato possit p̄fici corp⁹ xp̄i.
Dōm est q̄ sic. s̄z sacerdos q̄ hoc facit grauiter peccat p̄tra p̄suetudinē ec-
clesie. q̄z p̄m̄ sanctū Thomā panis azimū est p̄ueniens p̄ tanto. q̄z xp̄s
panē azimū p̄secrauit. nā p̄ panē azimū simplicitas z sinceritas z pauper⁹
tas xp̄i f̄cantur. vñ bt̄s Paulus. Epulemur in azimis zc̄. Alia multa
dubia de p̄sentis rei materia in sequentibus parebunt.

i. cū duob; panis lineis i. mēsa dei rectū

Sit binis mappis altare tuum coopertum

s̄ altare i. femine p̄vel i. p̄gines.

Nolo tegant illud mulieres sine puelle

i. p̄ba tu p̄sbyter i. nimis velocit vlt p̄ saltū p̄ferat

Canonis eloquia recites nec precipitantur

s̄ tu. i. p̄termittas aliqd̄ de p̄bis canonis p̄mitteres

Recurris ea. quia crimen grande creares

sacerdoti i. valde diu i. in legēdo i. dures s̄ p̄bis canonis

Hinc tibi. nec nimium recitando moreris in illis

i. murmuratōes nō p̄mittas s̄ ip̄o canonē

Murmura non facias in canone dum legis illum

Sūmula Raymundi

¶ Postq̄ autor posuit quāsdā regulas obseruādas ad p̄ficiendū corpus xpi z sanguinē. Hic mō ponit quāsdā regulas obseruādas circa altare. Et diuidit illa ps in duas pres. In p̄ma autor facit q̄d dictū ē. in sc̄da autor ponit quāsdā regulas obseruādas circa canonē. sc̄da ibi (Canonis elo quia) Et stat virtus lfe in q̄nc̄ regulis. Quaz p̄ma talis ē. q̄ altare in q̄ corpus dñicum est p̄ficiendū debet esse cooptum siue tectum ad inu? cuz duab; mappis. i. cum duob; p̄ntis lineis. Sc̄da regula. q̄ illud altare non debent regere mulieres siue puelle. s; dz regi ab hominibus q̄ sunt de sexu masculino. hoc est solū ab ipis viris. Tercia regula est. q̄ p̄ba canonis debent ordinate z debite. p̄nūciari. ita q̄ nihil subtrahat seu diminuat z cuz hoc nihil apponat. qz si hoc faceret sacerdos tūc p̄mitteret gr̄de peccatū. Quarta regula. q̄ p̄ba canonis nō debent nimis tarde nec nimis velociter p̄ferri. s; debent esse integra z indiuisa ne sensus p̄uertat. Quinta regula q̄ p̄ba canonis nō debent murmurari nec alta voce p̄ferri. s; debent dici sub silētio. ita q̄ nullus audiat ea ali? a sacerdote

¶ Circa lram ē p̄mo notandū. a quo ritus altaris p̄ncipalr ē inuētus. Ad hoc r̄ndet q̄ p̄mus rit? altaris humanitus loquēdo fuit inuentus ab ipo Noe. qz noe edificauit altare dño. vt habet in Genesi. viij. Sc̄dus ritus altaris ē inuētus ab ipo Jacob z ab ipo Abraā z ab ipo Moysē. vñ erexit Jacob lapidē zc. z hoc totū fuit in antiquo testamēto

¶ Sc̄do ē notandū. q̄ altare dz q̄si alta res. qz in altari p̄secrat. s. corpus et sanguis dñi iesu xpi q̄d est sacramentū altissimi. Vel dz altare q̄si alta res q̄ ad ascēsum. qz ē eleuatū sup terrā. Vel dz ara iō ab ardore vt dz In nocenti? qz sup altare antiq̄tus vituli p̄burebant ad reuerentiā dei

¶ Tercio notandū. de materia altaris q̄ sit. R̄ndet Innocētius q̄ ipm altare dz fieri de materia lapidū p̄pter tres causas. Primo p̄pter debilitatē qz res q̄ sit de lapidib; diutius durat q̄ q̄ sit de lignis. Sc̄da rō. qz altare p̄secrat. mō ne p̄secratio sp̄ reiteret. tūc altare dz fieri de lapidib; z nō de lignis. qz lignū cito putrescit. iō tunc oporteret sp̄ reuterari p̄secratōez Tercia rō est sp̄ualis. qz p̄ altare sp̄ualiter designat xps q̄ dicitus est lapis ius tra illud psalmiste. Lapidē quē reprobauerunt iudei zc.

¶ Quarto notandū. de figura altaris q̄ sit. R̄ndet q̄ altare dz ēē q̄si drangularis figure. Et rō illius ē duplex. Prima. qz altare dz ēē q̄dratū. qz illd q̄d ē q̄dratū magis ē immobile z inuolubile. s; in altari p̄ficiat ex pane deus. z sic inq̄tū deus ē immobilis altare dz esse inmobile. qz p̄mus motor ē immobilis z imutabilis. vt pr̄z. viij. physicoz. Et ibi p̄ p̄mū motorē mes rito q̄ ad p̄ns possumus intelligere ipm xpm p̄ quē oia facta sunt Jo his p̄mo. z sic p̄ p̄ns altare hz quadratā figurā. p̄pter eius imobilitatē quā dz habere ad reuerentiā sacramēti xpi. q̄ xps inq̄tum deus imutabilis ē Et licet hostia p̄secrata ibi eleuet. tñ p̄ hoc deus nō mouet. qz mouere ē de termino a quo ad terminū ad quē aliter se habere. z hoc p̄rie nō p̄perit deo. Sc̄da ratio est q̄ altare est quadratū in signū dñice passionis. qz quādo xps fuit oblatu; p̄ salute humana in cruce. tunc illa crux habuit quatuor cornua. z ergo in signū illius altare est quadratum

¶ Quinto notandum. q̄ ipm altare fit p̄pter tria. sicut etiam fuit antiq̄tus in veteri testamento. Primo fit p̄pter sacrificia offerenda. qz antiq̄

qui offererent sua sacrificia sup altaria 2 nō sup aliū locū. Secūdo fit altare ppter nomē dei inuocādū. qz ibi xps plus inuocat q̄ i aliq̄ alio loco. Tercio fit altare ppter cātores. qz cātores offerūt melodīā deo omnipotenti.

Sexto notādū. qn̄ altare p̄secrat̄ tūc septies cū aq̄ b̄ndicta aspgit̄. Litus rō fm̄ Innocētū ē. qz xps septies emisit suū sanguinē p nobis. 2 ppter hoc septē vicibz altare cū aq̄ b̄ndicta aspgit̄. Nā xpus pmo emisit suū sanguinē in circūcīōne. Secūdo tpe passionis in eius orōne. q̄ p̄ aliq̄s erat s̄dor eius. Tercio in ipsius ardua flagellatōe. Quarto in eius coronatōe. Quinto in ipsius manuū p̄foratōe. Sexto in ipsius pedū aprione. Septimo in ipsius lateris lāceatione. Et in signum illius altare in eoz p̄secrat̄ rōne septē vicibz aspgitur cum aq̄ b̄ndicta.

Septimo notādū. si diceret q̄s. q̄ est rō q̄ altare detet eē tectum cum duabz mappis. Rūdet q̄ h̄ est in signū antiq̄ legis. qz sicut vna mappa tecta ē sub alia in altari. sic antiq̄ lex tecta ē sub noua. S; alij assignāt altā rōnem 2 dīcūt. qz quādoqz p̄tingit̄ ex casu q̄ sacerdos iprouidus effundit de calice sanguinē xpi. iō altare d; regi duplici mappa sic q̄ iste gutte in eis dīate nō cadāt sup altare. s; q̄ cadāt sup mappas ex q̄bz p̄nt extrahi. Vñ Innocētus dīcīt. altare d; eē duplici mappa tectū. 2 h̄ sp̄ est veruz nisi in die parasceues. tūc denudātur altaria ppter reuerētā xpi 2 memoriā ei⁹ passionis. nā xps in cruce fuit denudat⁹. vt legit̄ ibi. Diuiserūt sibi vestimenta mea 2c. q̄re merito in ecclesijs xp̄ifidelū altare isto die denudat̄. in signuz huius q̄ ipse xps iesus in ara crucis fuit denudatus.

Tercio notādū. q̄re mulieres nō debēt regere altaria neq; puelle. Rūdetur q̄ h̄ fit ob reuerētā illius sacramēti in tali altari p̄ficiēdi. videlicet q̄ mulieres q̄nq; patiūt̄ menstrū 2 sunt valde immūde. Vel h̄ fit ppter specialem effluxū sanguinis ipsaz. 2 qn̄ h̄nt illū effluxū tunc inhibite sunt ab ingressu ecclie. 2 si nō debēt habere ingressum ecclie eo min⁹ debēt adesse p̄ parationē altariū. nisi in claustris monialū vbi bñ p̄t fieri.

Notādū lra dīcīt (Canonis eloquia) vñ canon in greco idem ē qd̄ regula in latino. In deriuat̄ canonicus. 2 d; a canon. i. regula 2 ycos custos quasi custos regularis siue custos regular. qz canonicus detet eē regularis 2 obseruator suaz regular. 2 eas nō excedere. Vñ illa verba dicuntur canon. qz regulariter canon detet proferri 2 sine alta voce. Litus rō ē. qz si sacerdos proferret alta voce tunc layci circūstātes ex p̄tinua auditione possent addiscere 2 pferre illa verba in comestionibz ipsoz. sic q̄ tunc fierent in aliquo incōuenientia. sicut legit̄ q̄ tpe beati Gregorij pape quidā sacerdos erat qui sp̄ alta voce canone p̄ferebat. ita q̄ circūstātes addiscerēt talia verba canonis. 2 postea in eoz comestionibz qn̄ comedebāt proferrebāt verba canonis. ibi miraculose panis p̄uertebat in carnē. ita q̄ illi ex iracūdia dei fuerūt p̄sumpti p̄ ignē gehēne. Silt̄ verba canonis nō debent nimis tarde p̄ferri. 2 illius duplex ē rō. Prima est p̄figuratio antique legis in q̄ ē mādātum comedere agnū paschale festināter. Secūda rō est. nā si nimis tarde legeretur canon. tunc dyabolus mille artifex posset inducere sacerdoti malas cogitatōes. 2 ergo sacerdos d; eē cautus in legendo canone. sic q̄ medio mō se habeat 2 ordinate legat. sic q̄ nō nimis cito legat. nec etiā nimis diū in eodem moretur.